

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2021-814

10.9.2021

Gjensidige Pensjonsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Reservasjon - "psykiske lidelser" - "nakke-, skulder-, arm- eller håndleddslidelser" – fibromyalgi – fal. § 13-5.

Forsikrede tegnet i 2011 avtale om uførepensjon. På bakgrunn av oppgitte helseopplysninger fikk hun reservasjon mot "psykiske lidelser" og "nakke-, skulder-, arm- eller håndleddslidelser". Hun ble senere erklært arbeidsufør grunnet "Utbredte muskelsmerter/fibromyalgi", og hun fremmet krav om erstatning. Selskapets rådgivende lege vurderte at minst 80 % av hennes arbeidsuførhet skyldtes forhold som var omfattet av reservasjonen og selskapet avsto kravet. Tvist om selskapet hadde sannsynliggjort at mer enn 50 % av forsikredes uførhet var omfattet av reservasjonen. Nemndas sekretariat avgjorde saken i medhold av delegert myndighet og la til grunn at forsikredes uførhet var omfattet av avtalens reservasjoner. Nemnda var enstemmig enig i sekretariatets avgjørelse, og selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1982) søkte om individuell uførepensjon 16.2.11. Forsikringen ble tegnet med reservasjon for psykiske lidelser og nakke-, skulder-, arm- eller håndleddslidelser. Reservasjonen ble tatt inn i forsikringsbeviset.

Opplysninger før tegning

Forsikrede søkte om uføreforsikring hos selskapet første gang 31.10.06. I egenerklæring om helse utfylt 31.10.06, opplyste forsikrede blant annet om et tilfelle av angst i 2005 etter et samlivsbrudd og om plager i armer og bekken, samt plager med senebetennelse i armene.

Forsikredes daværende fastlege N. opplyste 15.1.07 at forsikrede første gang registrerte smerter i underarmer, håndledd og interskapulært i forbindelse med skolearbeid med første konsultasjon i februar 2000. Hun hadde etter den tid hatt "tilbakevendende plager" i flere perioder ved tung eller langvarig arbeidsbelastning. Videre fremgikk:

(...)

Utredning og undersøkelse har ikke påvist underliggende revmatisk sykdom eller strukturell skade.

Etter at hun har kommet ut i praktisk arbeid som vernepleier med variasjon av oppgaver i jobb, har ikke muskelsmerter fra armer / skuldre vært noe tema.

Hva gjaldt forsikredes "Nervøse lidelse", vurderte fastlegen angsten forsikrede opplevde i 2005 som situasjonsbetinget, og at hun hadde kommet seg etter denne perioden. Legen opplyste også at forsikrede var sykmeldt fra 22.12.03 til 4.1.04 grunnet "Myalgia". Selskapet avsto forsikredes søknad om uføreforsikring i 2006 på bakgrunn av de ovennevnte opplysningene.

I journalnotat datert 11.3.08 fremgår at forsikrede opplevde "smerter i armer, skuldre". Videre at hun "Er tidl utredet for revma", og at det ikke ble gjort "andre funn enn smertepunkter som ved

fibromyalgi". Hoveddiagnosen var da "Utbredte muskelsmerter/fibromyalgi". I journalnotat 24.6.08 fremgår at forsikrede "Har fått økende myalgi etter mye stress på jobb. Skal snart tilbake til gamle jobb og vil da få lettere belastning fysisk". Hun ble sykmeldt fram til 28.6.08 grunnet "Myalgi utbredt".

Forsikrede søkte igjen om individuell uførepensjon og utfylte ny egenerklæring om helse 16.2.11. Forsikredes fastlege avga ny erklæring 14.6.11 og opplyste blant annet at forsikredes muskelpager ble oppfattet som "tendinit/belastningssmerter i forbindelse med stress ved avsluttende skolearbeid og jobb belastning". Plagene hadde ifølge fastlegen "i perioder vært hyppig reciderende men har ikke vært noe problem på flere år nå". Plagene ble oppfattet som stabile og gode og hadde de siste årene ikke hatt påvirkning på arbeidsevnen. Fastlegen opplyste også om et tilfelle av panikkangst og behandling for dette i "et par år fra 2007".

På bakgrunn av disse opplysningene, reserverte selskapet i brev av 15.9.11 seg mot utbetaling av forsikringssummen dersom uførheten skyldtes:

Psykiske lidelser
Lidelser i spiserør eller magesekk
Nakke-, skulder-, arm- eller hendedlidelser

Selskapet ga i samme brevet forsikrede informasjon om at hun etter fal. § 12-12 måtte klage over selskapets reservasjon innen seks måneder, dersom hun var av den oppfatning at reservasjonen ikke var saklig begrunnet.

Etter tegning

Den medisinske dokumentasjonen i saken viser at forsikrede opplevde forverrede plager i skulder, nakke og ledd fra 2016, jf. notater av 11.2.16, 1.4.16, 15.9.16 og 6.1.17. Nye plager i muskulaturen ble nevnt 4.9.17, og det ble samtidig notert at plagene ble påvirket av "været og psykiske situasjon". Den psykiske situasjonen skyldtes tap av en person forsikrede hadde en nær relasjon til og akutt sykdom hos hennes ektefelle, jf. forsikredes brev av 19.1.21. Forsikrede ønsket i den forbindelse å "øke cipralax til 20 mg" og hun ble sykmeldt 100 % "før hun treffer veggen". Hoveddiagnosen var "Psykisk ubalanse situasjonsbetinget" og bidiagnosen var "Utbredte muskelsmerter/fibromyalgi".

Muskelpager var igjen tema på konsultasjon 15.9.17. I notat 5.2.18 ble det notert at forsikrede i "hele sitt voksne liv slitt med smerter i kroppen, betennelse i ledd", med en forverring de siste to årene. Hun ble sykmeldt 100 % fram til 19.2.18, hvor sykmeldingen ble forlenget til 4.3.18 grunnet fortsatte plager med stivhet og verking.

I poliklinisk notat fra revmatologisk avdeling av 22.2.18 ble det notert at hun brukte cipralax fast. Videre ble diagnosen "Fibromyalgi" satt, og det fremgår av notatet:

Aktuelt: Pasienten angir at hun helt fra barnealder har hatt smerter i muskulatur og ledd i perioder, dette skal ha blitt oppfattet som voksesmerter. Fra tenårene hatt mye plager med armer spesielt, skal ha hatt lett for å få overbelastning og senebetennelser. Har siden hatt årlige episoder med overbelastningsfenomen i armer. Siste året har hun følt at symptomene har utviklet seg og sitter nå mer i hele kroppen. Har ikke hatt sikre leddhevelser, men opplever diffus hevelse i hender i perioder. Angir å sove dårlig på grunn av smertene. Føler seg sliten. Angir VAS cirka 70. Er nå 100 % sykmeldt grunnet aktuelle symptomer. (...)

Vurdering: Pasienten har plager med utbredte smerter i muskel og skjelett, samt fatigue. Hun har positiv anti RNP i lavt titer, men klinisk er det ikke holdepunkt for revmatisk bindevevssykdom. Tilstanden passer godt med fibromyalgi/kroniske muskelsmerter. (...)

Hun var delvis sykmeldt i tiden etter. I poliklinisk notat av 24.5.18 ble det vist til at hun "har vært plaget med muskul- og leddplager siden barndommen. Første gang sykmeldt etter hun var 18 år

gammel. Lett for å få senebetennelser". Forsikredes korsryggsmerter hadde nå blitt konstante. Det ble også funnet "Flere ømme triggerpunkter ved dagens undersøkelse som støtter hennes myalgiske bilde".

Forsikrede dro 30.5.18 til R. Rehabiliteringssenter med dagopphold fram til 19.6.18. I tverrfaglig sluttvurdering gikk det frem under punktet "Psykolog" at hun det siste året hadde "dratt strikken litt for lang", og at hun som følge av dette ikke hadde klart å komme seg igjen på samme måte som tidligere.

Etter en tydelig bedring sommeren 2018, da hun var i utlandet, var symptomene tilbake igjen i Norge på sensommeren og utover høsten, jf. notater av 13.8.18, 14.9.18, 16.10.18 og 13.11.18. Hun var sykmeldt 50-60 % hele perioden.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet datert 19.12.18, var "Utbredte muskelsmerter/fibromyalgi" oppført som hoveddiagnose og forsikrede ble vurdert å ha en livsvarig arbeidskapasitet på 40–50 %. Legen opplyste videre at forsikrede hadde klassisk fibromyalgi som gjorde at hun ikke lenger klarte det hun pleide og hun ble fort sliten.

I Navs arbeidsevnevurdering datert 21.12.18 vurderte de at forsikredes arbeidsevne var nedsatt med minst 50 % til alle typer arbeid på grunn av sykdom.

Nav innvilget forsikredes søknad om arbeidsavklaringspenger i vedtak av 9.1.19.

Arbeidsavklaringspengene ble gitt fra 30.1.19 til 31.12.19. I vedtaket ble det vist til at forsikredes arbeidsevne ble redusert med 50 % eller mer fra 17.1.18. I Navs infotrygd fremgår også at forsikrede var arbeidsufør fra og med 17.1.18.

Forsikrede leverte egenerklæring til selskapet datert 23.1.19 og opplyste om arbeidsuførheten.

I legeerklæring til selskapet datert 28.4.19 opplyste forsikredes fastlege K. at "Utbredte muskelsmerter/Fibromyalgi" var hovedårsaken til arbeidsuførheten. På spørsmål om når forsikrede første gang ble behandlet for dette, opplyste legen "Det begynner å komme frem i journalen i september – 2016". Videre opplyste hun at diagnosen ble stilt 2.2.17, og at forsikrede fikk kunnskap om diagnosen 22.2.18. Ifølge legen oppga forsikrede symptomene "Muskel- og leddsmarter, utmattelse", som de viktigste årsakene til arbeidsuførheten.

Selskapets rådgivende lege vurderte 6.7.20 om reservasjonene for "psykiske lidelser, nakke-, skulder-, arm- eller håndlidelser" kom til anvendelse for forsikredes arbeidsuførhet:

Vurdering:

Det er godt dokumentert at hun siden 2000 hadde plager med tilbakevendende muskelsmerter mellom skulderbladene, underarmer og håndledd, som ble forverret ved belastning og stress.

I 2008 angitt at revmatolog fant smertepunkter som ved fibromyalgi og lege skrev diagnosen "utbredte muskelsmerter / fibromyalgi" i journalen. Dette var ikke kjent for oss ved tegning i 2011. Videre hadde hun anfall med angst og svimmelhet og fikk diagnosen panikkangst 2005, som medførte langvarig sykemelding den høsten. Igjen plaget med panikkangst i et par år fra 2007 etter en traumatisk fødsel. Det fremgår behandling med Cipralex både i 2005 og fra 2007 til 2009.

Fra 2016 fremgår ny forverring av belastningsrelaterte smerter fra skuldre, nakke og armer, angst, slitenhet, vansker med søvn, og økende tretthet som hun relaterer til smertene. Hun har fått mer plager fra hofter og ben fra vinteren 2017/18, utover dette er plagene til forveksling lik det de var før tegning. Ved fibromyalgi er det ikke uvanlig at muskelsmertene kan flytte seg fra sted til sted over tid. Ved en totalvurdering vurderes minst 80% av hennes arbeidsuførhet å skyldes forhold det ble satt unntak for ved tegning.

I selskapets samtale med forsikrede 28.8.20, opplyste hun blant annet at hun nå slet med mye smerter i hele kroppen, og at hun gikk på 100 % arbeidsavklaringspenger.

Selskapet avsto forsikredes krav i brev av 19.10.20 og viste til at hennes uførhet skyldtes forhold det ble tatt forbehold/reservasjon for ved tegningen av forsikringen.

Forsikredes fysioterapeut Kr. opplyste i sin erklæring av 18.1.21, at forsikredes tidligere plager var kortvarige og fremprovosert av enkeltsituasjoner. Han vurderte hennes nåværende plager som "generaliserte, det vil si ikke med opphav i eller relatert til spesifikke områder".

Fra erklæring fra forsikredes tidligere fastlege dr. K. datert 18.2.21 siteres:

Det er min klare medisinske oppfatning at hennes hovedårsak til arbeidsuførhet er diagnosen "Fibromyalgi". Jeg mener ikke at (forsikrede) har en kronisk psykisk sykdom, og jeg mener ikke at dette er bidragende til hennes nedsatte arbeidskapasitet. De enkelte psykiske hendelsene som man kan finne i journalnotatene har vært situasjonsbetinget, som er sterkt forskjellig fra en kronisk psykisk sykdom som fører til nedsatt funksjonsevne og arbeidsevne over tid.

Fibromyalgi er en diagnose med kroniske smerter i muskler og ledd. At det er beskrevet smerter hos henne i skulder, håndledd og arm i tidligere journalnotater, tenker jeg er uavhengig av at hun senere skulle få en fibromyalgidiagnose. Jeg mener derfor at hun hennes ufør er relatert til hennes fibromyalgi, og ikke enkeltsmerter i skulder, hånd eller arm.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hennes arbeidsuførhet ikke skyldes unntakene selskapet har reservert seg mot. Den medisinske dokumentasjonen i saken viser at hennes tidligere muskelsmerter fra år 2000 til 2011, utelukkende var situasjonsbetingede og belastningsrelaterte. Plagene var dessuten avgrenset til noen spesifikke deler av overkroppen. Fastlegens henvisning til diagnosen fibromyalgi i notat av 11.3.08 skyldes kun at hun dro til legen med smerter i armer og skuldre. Disse symptomene ga ikke holdepunkter for å stille diagnosen fibromyalgi, jf. retningslinjer fra WHO. Det er videre ikke riktig at hun på dette stadiet var blitt utredet av revmatolog, og den medisinske dokumentasjonens henvisninger til plager i barnealder skyldes kun voksesmerter. Videre er det i perioden 2011–2016 heller ikke dokumentert noen muskelplager, og det var først fra januar 2017 at journalnotatene begynte å vise et vedvarende smerte- og funksjonsbilde som samsvarte med diagnosen fibromyalgi. Samlet sett innebærer dette at de omfattende plagene hun har fått etter 2016, ikke har sammenheng med hennes tidligere muskelplager, jf. legeerklæringen av 18.2.21. All den tid selskapet kun har reservert seg mot plager i nakke, skulder, arm og håndledd, omfattes ikke fibromyalgi som rammer store deler av kroppen og ofte også gir utmattelse, søvnproblemer og konsentrasjonsvansker. Nemndas avgjørelse 2016-053 har for øvrig ikke overføringsverdi til denne saken, blant annet fordi forsikrede der hadde en bidiagnose som falt direkte innunder reservasjonen. Hva gjelder selskapets henvisning til reservasjonen for psykiske lidelser, er dette ikke relevant, ettersom uføreårsaken utelukkende er fibromyalgi.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikredes arbeidsuførhet skyldes unntakene selskapet har reservert seg mot. Den medisinske dokumentasjonen i saken viser at forsikrede har hatt muskel- og leddplager helt siden barnealder. Hun fikk dessuten diagnosen fibromyalgi allerede i 2008 og ble da også utredet av revmatolog som påviste smertepunkter som ved fibromyalgi. De dokumenterte plagene etter 2016 beskrives også som forverring av de tidligere plagene, og det er ikke uvanlig at smertene flytter seg fra sted til sted ved fibromyalgi. Dokumentasjonen i saken viser uansett at det fortsatt er plager i nakke, skulder, armer og hender som utgjør hoveddelen av forsikredes plager. Oppsummert sammenfaller uføreårsaken med de plagene forsikrede opplevde før tegning og fikk reservasjon for, jf. også notatet fra rådgivende lege. Hva gjelder forsikredes psykiske plager, viser den medisinske dokumentasjonen at også disse har betydning for forsikredes sammensatte helsesituasjon, jf. blant annet notater som viser forverring av muskelplager ved stress og psykiske reaksjoner. Erklæringene fra fysioterapeut Kr. og dr. K. har for øvrig klare

subjektive preg og er utarbeidet i forbindelse med klageprosessen. De kan følgelig ikke tillegges vekt, jf. blant andre 2020-339. Det er vist til 2016-053.

Sekretariatets avgjørelse:

Nemndas sekretariat avgjorde saken 18.6.21 i medhold av delegert avgjørelsesmyndighet, jf. lov om klageorganer for forbrukersaker § 22, jf. pkt. 11 i saksbehandlingsreglene. Forsikrede fikk ikke medhold i klagen.

Det følger av forsikredes forsikringsbevis:

(...)

Forsikringen gir ikke rett til erstatning dersom årsaken er

- Psykiske lidelser
- Nakke-, skulder-, arm- eller håndleddslidelser

Med bakgrunn i de helseopplysninger vi har mottatt, dekker ikke forsikringen ovennevnte helseplager og eventuelle forverringer av disse. Dette gjelder også selv om beskrivelsen av plagene endres.

Det fremgår på vilkårenes s. 11 under pkt. "1.1 Vilkår for utbetaling – forsikringstilfellet":

Forsikringstilfellet inntreffer hvis den forsikrede blir innvilget arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd og er minst 50 % arbeidsufør.

Kriteriene må oppfylles mens forsikringen er i kraft.

Fra pkt. "2.3 Arbeidsuførhet som skyldes flere forhold" siteres:

(...)

Dersom forsikrede blir mer enn 50 % arbeidsufør som følge av forhold som Gjensidige har reservert seg mot, vil forsikrede dermed ikke ha rett til erstatning for eventuell uførhet som skyldes andre forhold. Hvis uførheten er varig opphører forsikringen.

Sekretariatet la til grunn at reservasjonen i saken omfattet generelle plager i visse kroppsregioner i overkroppen, samt endrede diagnoser, jf. 2019-012 og at nemndspraksis viste at selskapet kunne gjøre gjeldende en reservasjon så lenge årsaken til uførheten falt inn under beskrivelsen av reservasjonen, jf. 2012-378 og 2016-053. Den medisinske dokumentasjonen i saken viste at forsikrede var ufør grunnet omfattende muskelsmerter i kroppen, herunder plager i nakke, skulder, arm og håndledd. Sekretariatet konkluderte av denne grunn med at selskapet hadde sannsynliggjort at reservasjonen omfattet mer enn 50 % av forsikredes uførhet.

Forsikrede klaget avgjørelsen til nemnda, jf. tredje ledd i samme punkt i saksbehandlingsreglene. Det ble ikke lagt frem ny dokumentasjon av betydning for nemndas avgjørelse.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Nemnda er enstemmig enig i sekretariatets avgjørelse.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Mallings (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).